

Zemědělské pojištění

- Proč zemědělské pojištění?
- Co to je?
- Vývoj do roku 1993
- Zemědělské pojištění v ČR od roku 1993
- Závěr

Proč zemědělské pojištění

- Zemědělská problematika patří v tržní ekonomice k důležitým a složitým politickým a ekonomickým otázkám
- Rizika, která doprovázejí zemědělskou činnost, mohou dosáhnout až katastrofických rozměrů
- Pro stát mohou škody v zemědělství znamenat ohrožení jeho potravinové bezpečnosti, výkyvy v oblasti zaměstnanosti, nebo ztížení zahraničně politické pozice státu z důvodu jeho nesoběstačnosti
- Proto je nutné zabývat se způsoby a metodami řešení problému, jak eliminovat rizika v zemědělské činnosti nebo omezit míru jejich výskytu a realizace na minimum. Jedním z možných způsobů eliminace je ***pojištění***.

Zemědělské pojištění – co to je?

- Pojištění zemědělských rizik je pojištěním rizik pro případ výskytu nahodilých a nepředvídatelných událostí, které ohrožují zemědělskou prvovýrobu a které nelze vůbec nebo jenom velmi málo ovlivnit
- Zahrnuje v sobě především pojištění plodin a hospodářských zvířat, ale také pojištění lesních porostů
- Pojištění majetku zemědělců? Ano nebo ne?

Pojištění plodin

- *Pojištění plodin* je obvykle charakterizováno jako pojištění pro případ výskytu škod z poškození nebo zničení pojištěných plodin krupobitím, ostatními živelnými událostmi a pro vybrané plodiny také rizika vyzimování nebo jarního mrazu
- Plodiny se pro účely tohoto pojištění rozdělují do skupin (např. obiloviny, luskoviny, zelenina, píce, ovoce, jahody apod). Pojistit potom lze jednotlivé druhy pěstovaných plodin jednotlivě nebo všechny plodiny z pojištěné skupiny.
- Pojištění skleníků a fóliovníků. Pojištění se vztahuje jak na poškození či zničení vlivem živelní události, tak na poškození v důsledku poruchy vytápění a na odcizení rostlin.

Pojištění hospodářských zvířat

- *Pojištění hospodářských zvířat* zahrnuje pojištění hlavních druhů hospodářských zvířat, kterými jsou skot, ovce, kozy, prasata a drůbež.
- Další užitková zvířata: koně, drůbež, včetně vajec v líhni
- Domácí zvířata: Psi, kočky aj.
- Rizika: živelní, infekční nemoci, úrazu a neinfekční nemoci
- Největším rizikem ohrožujícím živočišnou výrobu zemědělských subjektů je onemocnění chovaných zvířat nákazou - BSE – Bovinní sponingoforní encefalopatie
- Vedle pojištění hromadných škod existuje i jednotlivé pojištění hospodářských zvířat obvykle chovaných k speciálním účelům (např. biofarmy, pštrosí farmy, zvířata v oboře atd.)
- Nákazová situace je celosvětově sledovaná pomocí FAO – Food and Agriculture Organization
- V ČR mapuje nákazovou situaci státní veterinární správa

Pojištění lesů

- Specifickým rizikem vztahujícím se k *pojištění lesů* je riziko požáru.
- Toto riziko lze rozšířit o další živelní rizika, např. vichřice, záplavy, povodně, zřícení skal...
- Zatím v ČR nelze pojistit riziko vandalismu ani krádež dřeva

Vývoj zemědělského pojištění

- Starověk, středověk, novověk
- 19. století – krupobitní pojištění, dobytčí pojištění
- 1870 – Česká banka dobytek vzájemně pojišťující v Praze
- Povinné pojištění hospodářských zvířat – vlna odporu, vnímáno soukromými pojišťovnami jako snaha o postátnění
- Začátek 20. stol – Zemská dobytčí pojišťovna markrabství moravského – skot
- 1945 zestátnění, 1948 monopolizace – vznik Československé pojišťovny, n.p.

Vývoj zemědělského pojištění

- 1953 Státní pojišťovna – pojištění hospodářských zvířat a plodin povinné
- 1986 Komplexní pojištění veškeré rostlinné produkce
- 1989 – změna politického systému – reformy
- 1991 – z.o pojišťovnictví č.185/1991 – zrušení monopolního postavení České státní pojišťovny v Česku a Slovenské státní pojišťovny na Slovensku

Vývoj po roku 1993

Tab. č. 1: Počet komerčních pojišťoven v ČR v letech 1991 - 2004

Rok	Komerční pojišťovny celkem	Z toho poskytující zemědělské pojištění	
		Počet	Meziroční změna (%)
1991	3	1	-
1992	12	1	0
1993	20	1	0
1994	27	1	0
1995	35	4	300
1996	35	10	150
1997	40	10	0
1998	41	10	0
1999	43	9	-10
2000	41	9	0
2001	43	8	-11
2002	42	8	0
2003	42	8	0
2004	42	7	-12,5

Pramen: Výroční zprávy ČAP z let 1991 – 2004, vlastní výpočty

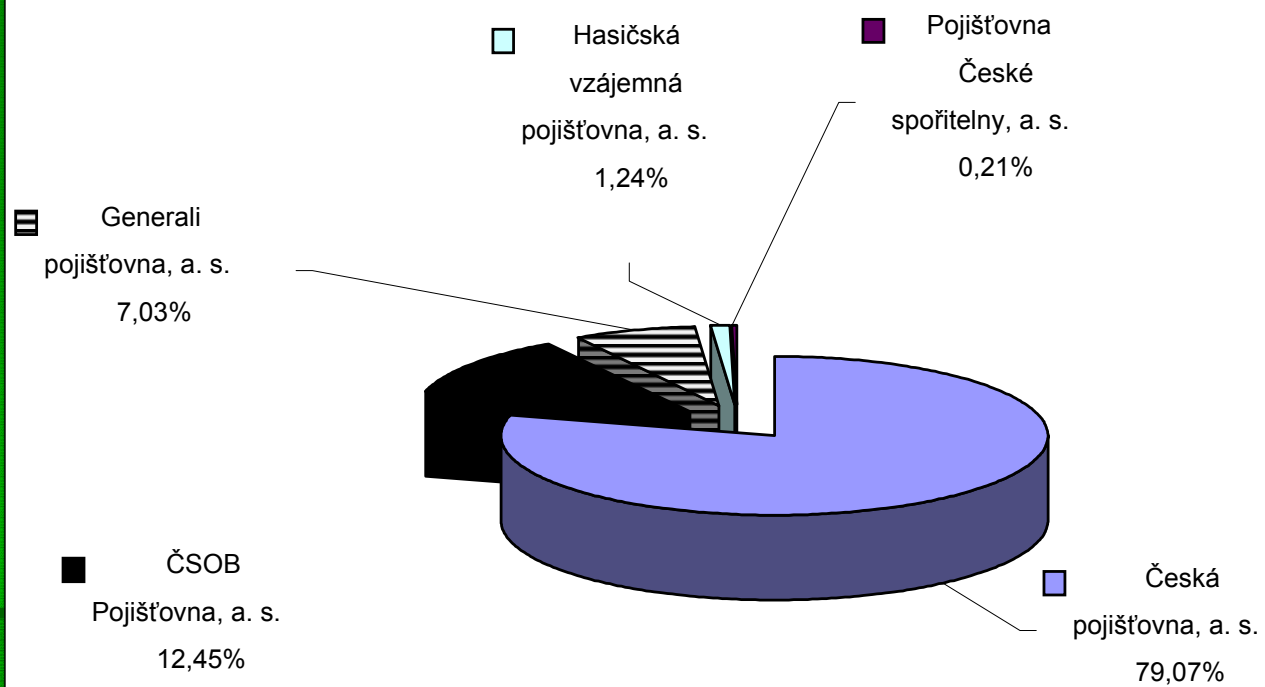
Tabulka č. 4: Struktura vývoje produktů zemědělského pojištění u jednotlivých pojišťoven v ČR

Pojišťovny	Nabídka zemědělského pojištění																			
	plodin					Hospodářských zvířat					nákaz					lesů				
	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2
	9	0	0	0	0	9	0	0	0	0	9	0	0	0	0	9	0	0	0	0
	9	0	0	0	0	9	0	0	0	0	9	0	0	0	0	9	0	0	0	0
	9	0	1	2	3	9	0	1	2	3	9	0	1	2	3	9	0	1	2	3
ČPP	X	X	X	X		X	X	X	X		X	X	X	X		X	X	X	X	
ČSOB Poj.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
ČP	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
UNIQA ¹⁾	X					X					X					X	X	X	X	
Poj. České Spořitelny ²⁾	X	X	X	X		X	X	X	X		X	X	X	X		X	X	X	X	
Generali	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Hasičská vzájemná	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Kooperativa	X	X				X	X				X	X	X	X		X	X	X	X	
Slavia							X	X	X							X				

1) Do 18.6.2001 Česko-rakouská pojišťovna, a.s., 2) Do 16.9.2001 ČS – Živnostenská pojišťovna, a.s.

Pramen: VÚZE Praha 2003

Graf 2: Podíl pojišťoven na trhu zemědělského pojištění v roce 2003

Tabulka č.2: Zemědělské pojištění v ČR v letech 1990 – 2004 (mil. Kč)

Ukazatel	1990	1994	1998	2000	2002	2004	Změna 2004/1990 (1990=100)
Předepsané pojistné	5 588	985	1 066	862	993	869	15,55
Pojistná plnění	6 561	617	1 007	947	869	393	6
Škodní průběh (%)	117,4	62,6	94,4	110,0	87,5	43	36,6

Pramen: VÚZE Praha 2003, Česká pojišťovna, a.s., vlastní výpočty

Hledisko pojišťoven

- Do roku 1991 byl rozsah pojistné ochrany dán vyhláškou MF ČR a Česká pojišťovna sama nemohla rozhodovat, která rizika přijme do pojištění
- Po roce 1993 souvislý pokles zemědělských podniků a zemědělců
- Opatření: - zvyšování pojistných sazeb
  - rozšiřování produktů
  - omezování pojistného krytí

Podpora zemědělského pojištění

- Zemědělské pojištění v současné chvíli neodpovídá pojistným potřebám
- 2000 dotační titul 8.D podpora nálezového pojištění – přímá vazba na prostředky ministerstva (v roce 2003 problém – tituly 8.A a 8.C)
- 2001 rozšířeno i na plodiny (dotace na uhrazené pojistné: 35 % nález, 10% živelné u plodin)
- 2002: max 20% plodiny, 30% nález
- 2004 PGRLF otevřel program „podpora zemědělského pojištění“, neřeší problém nepojistitelných rizik (řešeny ad hoc)

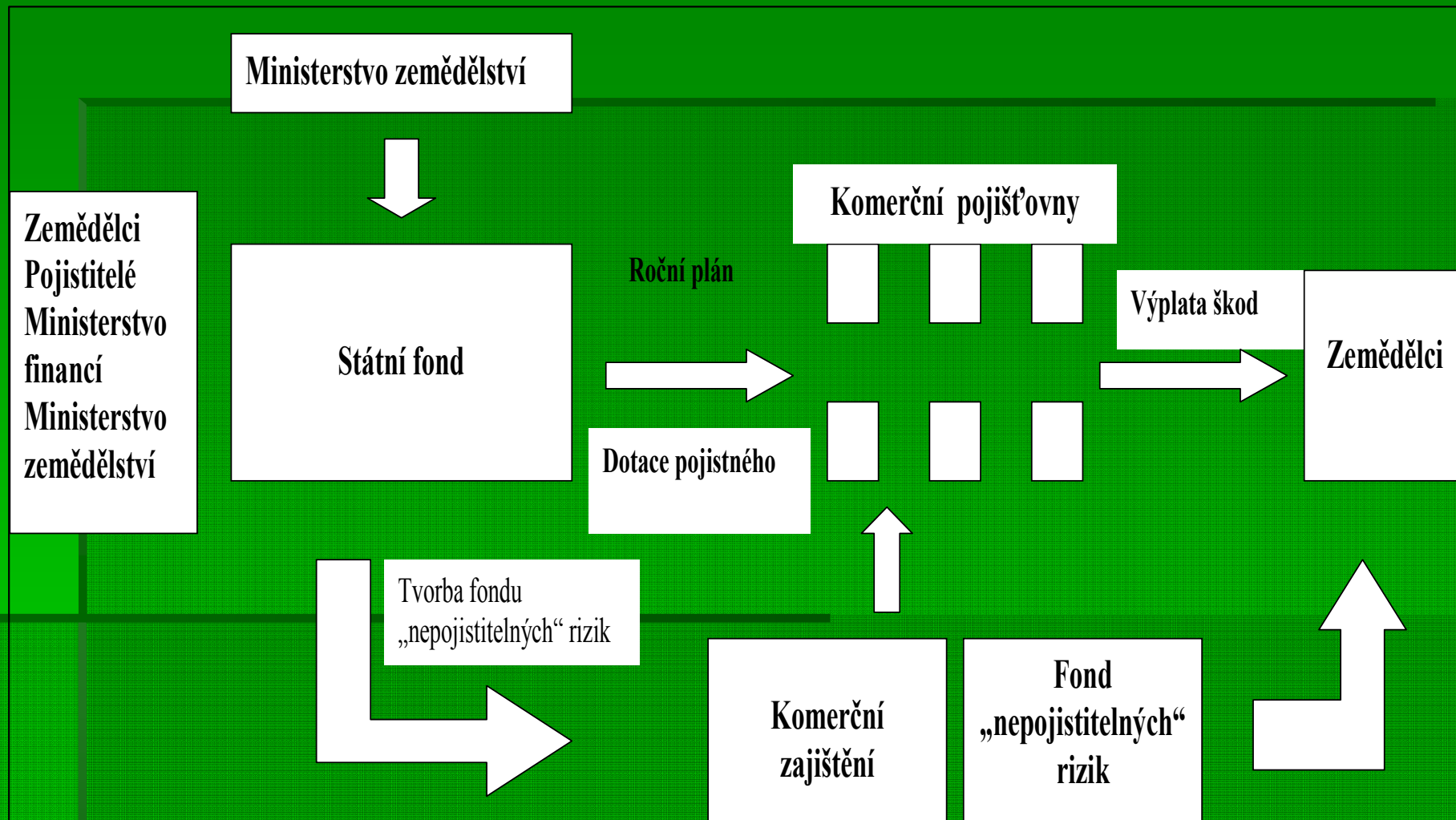
Přístupy k podpoře

- Vznik specializované státní pojišťovny
- Vyrovnání příjmů zemědělců za ušlý zisk jako následek klimatických rizik ze zdrojů EU
- Využití komerčního pojištění s podporou státu

Reálné řešení

- Koncepce zaštitěna MZ ČR, PGRLF, ČAP
- V této koncepci se počítá s poskytováním dotací k zaplacenému pojistnému za zvířata a plodiny a také se vznikem Fondu nepojistitelných rizik. Z něho by se z veřejných prostředků hradily nepředvídatelné škody hromadného katastrofického rozsahu.
- Proto aby mohl daný systém fungovat je nutné propojit veřejnou a soukromou sféru a vymezit pojistitelná a nepojistitelná rizika

Pramen: Česká pojišťovna, a. s.

Reálné řešení

- Pojistitelná rizika mají být záležitostí čistě komerčního pojištění, protože je nemyslitelné, aby stát hradil standardní podnikatelská rizika, u kterých se očekává, že je ve finančních možnostech klienta, aby je pokryl formou soukromého pojištění.
- Fond nepojistitelných rizik má nahrazovat škody vzniklé z nepojistitelných rizik, ale pouze v případě, že bude zemědělec pojištěn v komerční pojišťovně.
- Z Fondu by měl stát rovněž hradit rizika nevyzkoušená, potenciálně pojistitelná, pro která by pojišťovny zaváděly nové produkty.

Reálné řešení

- Ministerstvo Zemědělství ČR, vyčlení každoročně ze svého rozpočtu 1,6 mld. Kč.
  - Z toho by šla 1,2 mld. Kč do Fondu nepojistitelných rizik
  - 250 mil. Kč na dotace pojistného
  - 150 mil. Kč by se vyčlenilo na Státní fond.
-
- V období od začátku roku 2000 do konce roku 2003 se vynaložilo na kompenzaci „ad hoc“ škod ze státního rozpočtu 7,8 mld. Kč, což představuje ročně asi 1,96 mld. Kč. Z toho je tedy patrné, že při převedení částky 1,6 mld. Kč se výdaje ze státní pokladny sníží o 360 mil. Kč

Závěr

- rozšířit portfolio pojistných produktů pojišťoven formou ***hledání nových cest k pojištění těch rizik, která nebyla doposud pojišťována***, ať už z důvodu příliš vysoké škodovosti v případě realizace těchto rizik, nebo z toho důvodu, že zatím nebyla objevena
- státem garantovat ***daňové úlevy*** pojišťovnám, které se rozhodnou pojišťovat nová zemědělská rizika a rizika s vysokou mírou škodovosti
- podporovat rozšíření zájmu o zemědělské pojištění formou ***příznivých pojistných sazeb*** ze strany pojišťoven